

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНИЙ ЕТИКЕТ»

Рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма
Загальний обсяг
Тривалість викладання

Обсяг навчальних занять
у т.ч. аудиторні заняття
лекції
практичні
Мова викладання

Перший (бакалаврський)
Всі ОПП
4 кредити ЄКТС
5-й семестр,
9-10 чверті 2026-2027 н.р.
120 год.
4 год/тиждень
2 години
2 години
українська

Кафедра, що викладає: Туризму та економіки підприємства

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:
<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7784>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – команда «Міжнародний етикет»

Інформація про викладача:

Бойко Зоя Володимирівна
Доцент кафедри туризму та економіки підприємства, кандидат географічних наук
Персональна сторінка
<https://ep.nmu.org.ua/ua/teachers/Boiko.php>
E-mail:
Boiko.Z.V@nmu.one

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Міжнародний етикет – дисципліна, яка вивчає сукупність загальноприйнятих правил і норм поведінки як в офіційній, так і неофіційній обстановці. Кожен представник своєї держави є носієм політичних поглядів своєї країни, релігійних переконань, обрядів і національних традицій, укладу життя, психології і культури. З кожним роком значно зростає кількість людей, які відвідують зарубіжні держави як туристи або ділові партнери, втім багато хто з них не володіє досвідом міжнародного спілкування. Спілкування з представниками інших країн вимагає не тільки знання іноземних мов, але і вміння вести себе тактовно, гідно, а також попереднього вивчення особливостей

національного характеру, специфіки способу життя, манери поведінки. Дисципліна «Міжнародний етикет» знайомить здобувачів вищої освіти з суспільною поведінкою та етичними нормами в різних країнах.

Цей курс побудовано на засадах студентоцентрованого підходу (Student-Centered Approach), який розглядає здобувача вищої освіти як суб'єкта з власними унікальними інтересами, потребами і досвідом, спроможного бути самостійним і відповідальним учасником освітнього процесу.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – ознайомлення здобувачів з основними поняттями, нормами та правилами дипломатичного і державного протоколу, церемоніалу, дипломатичного та ділового етикету, яких дотримуються державні установи та офіційні особи в міжнародному спілкуванні, а також під час різних офіційних заходів.

Завдання курсу:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з основними засадами сучасного міжнародного протоколу;
- розглянути сутність і значення дипломатичного листування;
- ознайомити здобувачів вищої освіти з основними засадами ділового етикету;
- розкрити особливості міжнародного спілкування через інші засоби комунікації;
- готувати документацію стосовно міжнародного співробітництва у різних сферах бізнесу.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні, а саме:

- знати етичні основи міжнародного сучасного етикету, історію становлення і розвиток етикетних норм і правил поведінки;
- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття про сучасні етичні норми ділового спілкування, суть моралі і ролі її суспільної функції;
- застосовувати у практичній діяльності аспекти соціально-психологічні мобільності;
- оволодіти навичками позитивного спілкування в цілях досягнення успіху в професійній сфері;
- ідентифікувати культурні відмінності націй при міжособистісній взаємодії;
- аналізувати особливості міжнародного етикету з урахуванням національних традицій і звичаїв народів, оцінювати його сучасний стан.

4. СТРУКТУРА КУРСУ

ЛЕКЦІЇ

Тема 1. Міжнародний етикет. Основні терміни та визначення

- 1.1. Історичний розвиток етикету
- 1.2. Сучасні напрями етики та етикету
- 1.3. Професійна етика і психологія

Тема 2. Дипломатичний та діловий протокол – основа механізму міждержавних політичних і ділових відносин

- 2.1. Визначення понять: міжнародна ввічливість, етикет, церемоніал
- 2.2. Поняття і норми моралі в міждержавних відносинах
- 2.3. Діловий протокол і його основні принципи
- 2.4. Нормативна база дипломатичного протоколу, його джерела

Тема 3. Порядок представлень і знайомств

- 3.1. Етика ділових стосунків
- 3.2. Етикет і протокол ділового спілкування
- 3.3. Етикет вітання і знайомств
- 3.4. Дистанційне ділове спілкування

Тема 4. Дипломатичні і ділові візити

- 4.1. Протокол підготовки і проведення представницьких заходів
- 4.2. Норми поведінки ділової людини
- 4.3. Імідж фірми і ділової людини.
- 4.4. Основні компоненти створення сприятливого іміджу

Тема 5. Національні особливості дипломатичного і ділового протоколу та міжнародного етикету в країнах світу

- 5.1. Національні особливості дипломатичного протоколу та етикету
- 5.2. Особливості ділового спілкування.
- 5.3. Культурні відмінності у міжнародному бізнесі.
- 5.4. Використання національних символів у міжнародному етикеті

Тема 6. Характерні риси здійснення дипломатичної діяльності Україною

- 6.1. Еволюція становлення та характеристика української дипломатії
- 6.2. Сучасні особливості проведення Україною дипломатичних та ділових протоколів

Тема 7. Міжнародний етикет та культурні особливості країн Європи

- 7.1. Характеристика населення, мови й релігії
- 7.2. Національна та регіональна специфіка міжнародного етикету в Європі
- 7.3. Культура поведінки

Тема 8. Специфіка міжнародного етикету в Америці

- 8.1. Діловий етикет в Америці
- 8.2. Норми американської політкоректності
- 8.3. Специфіка невербальної комунікації

Тема 9. Міжнародний етикет і невербальна комунікація в країнах Азії та Австралії

- 9.1. Культурні основи міжнародного етикету в країнах Азії та Австралії
- 9.2. Невербальна комунікація в азійських культурах
- 9.3. Особливості етикету та невербальної поведінки в Австралії

9.4. Міжкультурні відмінності та типові помилки у міжнародному спілкуванні

Тема 10. Специфіка міжнародного етикету в країнах Африки

10.1. Культурне різноманіття Африки та його вплив на міжнародний етикет

10.2. Норми вербальної та невербальної поведінки в африканських країнах

10.3. Діловий етикет і протокольні особливості в країнах Африки

10.4. Міжкультурні ризики та рекомендації для ефективної комунікації

ПРАКТИЧНІ РОБОТИ

Тема 1. Міжнародний етикет. Основні терміни та визначення

Тема 2. Дипломатичний та діловий протокол – основа механізму міждержавних політичних і ділових відносин

Тема 3. Порядок представлень і знайомств

Тема 4. Дипломатичні і ділові візити

Тема 5. Національні особливості дипломатичного і ділового протоколу та міжнародного етикету в країнах світу

Тема 6. Характерні риси здійснення дипломатичної діяльності Україною

Тема 7. Міжнародний етикет та культурні особливості країн Європи

Тема 8. Специфіка міжнародного етикету в Америці

Тема 9. Міжнародний етикет і невербальна комунікація в країнах Азії та Австралії

Тема 10. Специфіка міжнародного етикету в країнах Африки

Інформація для здобувачів заочної форми навчання. На сайті НТУ «ДП» розміщено графік навчального процесу. Протягом року передбачено заняття з викладачем відповідно до розкладу: 6 год. лекційних занять, 4 год. практичних занять, решту годин здобувач опановує самостійно. Під час сесії здобувачі виконують практичні завдання, контрольні роботи. Умови завдань розміщено на сторінці курсу на платформі Moodle та в Microsoft 365. Форма контролю – диференційований залік.

5. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА/АБО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На навчальних заняттях здобувачі повинні мати: гаджети з можливістю підключення до Інтернету; перевірений доступ до застосунків Microsoft Office: Teams, Moodle; інстальований на ПК та /або мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point); активований акаунт університетської пошти на Office365.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Оцінювання досягнень здобувачів здійснюється за допомогою прозорих процедур, що ґрунтуються на об'єктивних критеріях відповідно до Положення університету «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти», <http://surl.li/bgrpuz>. Досягнутий рівень компетентностей відносно очікуваних, що ідентифікований під час контрольних заходів, відображає реальний результат навчання здобувачів за дисципліною.

6.1. Шкали

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами. Остання необхідна (за офіційною відсутністю національної шкали) для конвертації (переведення) оцінок мобільних здобувачів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень здобувачів НТУ «ДП»

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо здобувач отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

6.2. Засоби та процедури

Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного контролю та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів.

Поточна успішність складається з успішності за дві контрольні роботи (30 балів), оцінок за роботу на практичних заняттях (оцінюється 10 занять по 5 балів, максимально здобувач може отримати 50 балів) та оцінок за виконання самостійної роботи (20 балів: 1 презентація, яка захищається на практичних заняттях). Отримані бали за контрольні роботи, практичні заняття та виконання самостійної роботи додаються. Максимально за поточною успішністю здобувач може набрати 100 балів.

Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)	Визначення сумарного результату поточних контролів. У випадку, коли здобувач отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку, складається іспит у вигляді комплексної контрольної роботи, яка містить 40 тестів (вірна відповідь 2 бали) та 2 питання теоретичного спрямування, кожне з яких оцінюється по 10 балів за умови повного розкриття тематичного спрямування. Максимальна кількість балів за залік: 100 балів
Практичні заняття	Практичні заняття передбачають виконання аналітичних або дискусійних завдань. Максимально за виконання практичних завдань здобувачі можуть отримати 50 балів (10 занять × 5 балів).
Самостійна робота	Кожен здобувач повинен підготувати 1 презентацію, яку необхідно захистити на практичних заняттях. Презентація оцінюється у 20 балів.
Контрольні заходи	Охоплює матеріали лекційного курсу. Дві контрольні роботи, кожна містить 15 тестових питань по 1 балу за кожне питання. За дві контрольні роботи – максимально 30 балів

6.3. Критерії

6.3.1. Критерії оцінювання *аналітичних завдань*. Оцінюється в 5 балів, при чому:

5 балів – проблема визначена чітко, завдання зрозуміле, сформульовані ключові питання для аналізу; використано коректні статистичні дані, приклади з реальної практики туризму, джерела надійні; застосовано різні методи аналізу (порівняння, класифікація, діаграми, SWOT тощо), логіка послідовна; зроблені обґрунтовані висновки, є практичні рекомендації.

4 бали – проблема визначена, але частково неповно; завдання в основному зрозуміле; дані підібрані добре, але їх аналіз не завжди повний; використано принаймні один метод аналізу, логіка здебільшого витримана; висновки логічні, але рекомендації частково загальні.

3 бали – завдання зрозуміле лише частково, деякі аспекти пропущені; використано обмежені дані, частково без посилань на джерела; аналіз обмежений описовим викладом, без глибоких методів; висновки прості, очевидні, без глибини.

2 бал – проблема сформульована нечітко, є плутанина в умові; дані неповні, нерелевантні або сумнівної достовірності; аналіз поверхневий, непослідовний, з логічними прогалинами; висновки нечіткі, мало пов'язані з аналізом.

1 бал – відсутнє розуміння завдання або постановки проблеми; відсутні дані чи приклади для аналізу; відсутній аналіз, лише констатація фактів; відсутні висновки та рекомендації.

Критерії оцінювання участі у *дискусіях*:

5 балів – демонструє глибокі знання теми, володіє фактами та прикладами з рекреаційної діяльності (регіони, тенденції, практичні кейси); позиція обґрунтована, логічна, з прикладами й доказами; чітко простежується причинно-наслідковий зв'язок; активно бере участь, висловлюється неодноразово, підтримує діалог; вміє слухати інших, реагує коректно, не перебиває, дотримується правил дискусії; пропонує нестандартні, цікаві ідеї, вміє критично аналізувати аргументи інших.

4 бали – має достатні знання, але приклади менш переконливі або не завжди точні; аргументація зрозуміла, але частково поверхнева або без достатніх прикладів; бере участь у дискусії, але менш ініціативно; загалом чемний, але іноді перебиває або не дослуховує; висловлює власну думку, іноді демонструє критичність.

3 бали – знання поверхневі, приклади обмежені; позиція сформульована, проте аргументи слабкі чи суперечливі; висловлюється рідко, лише у відповідь на запитання; допускає неточності у спілкуванні, іноді некоректні висловлювання; позиція загальна, без новизни.

2 бали – знання мінімальні, аргументи загальні; позиція сформульована, проте аргументи слабкі чи суперечливі; майже не бере участі, пасивний слухач; висловлює лише очевидні твердження, без аналізу.

1 бал – відсутнє розуміння теми; відсутня аргументація; не бере участі у

дискусії; некоректна поведінка, відсутність поваги до співрозмовників; відсутні власні ідеї.

6.3.2. Критерії оцінювання *самостійної роботи*:

Оцінювання самостійної роботи відбувається через захист презентації на практичних заняттях, де захист оцінюється за наступними критеріями:

- Розуміння завдання презентації – робота демонструє точне розуміння завдання (2 бали);
- Повнота розкриття теми – тема розкрита повно (2 бали);
- Викладення стратегії розв’язання проблеми – викладена стратегія розв’язання проблеми (2 бали);
- Стиль презентації – витриманий єдиний стиль (2 бали);
- Анімаційні ефекти презентації – раціонально використані можливості комп’ютерної анімації (2 бали);
- Розміщення інформації на слайді – оптимальне розміщення інформації на слайді (2 бали);
- Різноманітність видів слайдів – виправдане включення в роботу графіків, малюнків, карт, схем, відео (2 бали);
- Якість доповіді – аргументованість основних позицій, композиція доповіді логічна, повнота представлених в доповіді результатів роботи (2 бали);
- Культура мовлення, манера триматися перед аудиторією – доповідач впевнено тримається перед аудиторією, володіє культурою мовлення, дотримується регламенту, утримує увагу аудиторії (2 бали);
- Відповіді на питання – доповідач переконливо і повно відповідає на питання, намагається використати відповіді для успішного розкриття теми (2 бали).

За успішний захист презентації здобувач отримує максимум 20 балів.

6.3.3. Критерії оцінювання *письмової контрольної роботи*:

Одна контрольна робота містить: 15 тестових завдань з чотирма варіантами відповідей, правильна відповідь оцінюється у 1 бал.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному

технічному університеті «Дніпровська політехніка»», <https://cutt.ly/mERLa5A>, Кодекс академічної доброчесності Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», <https://cutt.ly/vERLfxF>. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка поштової скриньки на Office365 та відвідування групи у Teams.

Протягом самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Міжнародний етикет». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або в чат Teams.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

З 24.02.2022 р. реалізація освітньої діяльності відбувається в умовах правового режиму воєнного стану. Наявна низка небезпек: повітряні тривоги, ризики припинення енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку. Згідно з наказами по університету у 2025-2026 навчальному році освітня діяльність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти всіх форм навчання здійснюється з використанням дистанційних технологій через синхронні та асинхронні комунікації. Відвідування онлайн лекцій та практичних занять реалізується через приєднання до «команди» Microsoft Teams. Під час повітряної тривоги заняття перериваються і продовжуються лише за умов перебування учасників освітнього процесу у захищених приміщеннях. Викладачем (за технічної та безпекової можливості) здійснюється запис заняття для підтримки асинхронного формату навчання.

У випадках відсутності енергозабезпечення, мобільного та Інтернет-зв'язку викладачем забезпечується асинхронний формат навчання та комунікація зі здобувачами за допомогою каналів зв'язку, що функціонують. Про причини неможливості взяти участь в онлайн заняттях, ускладненні доступу до матеріалів на дистанційних платформах НТУ «ДП» тощо здобувач вищої освіти має повідомити викладача в особистих повідомленнях чатів Microsoft Teams, або листом на корпоративну е-пошту НТУ «ДП», або через старосту чи представника адміністрації факультету.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання.

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку згідно Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» (<https://cutt.ly/mrBXXTMI>)

7.6. Бонуси.

Здобувачі вищої освіти, які приймають участь у конференціях, конкурсах, олімпіадах тощо отримують додатково 5 балів до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувачу вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети, які дозволять оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Міжнародний етикет».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час *лекцій та практичних занять* застосовуються такі методи навчання:

Пояснення. Тлумачення понять, явищ, принципів, термінів тощо, переважно під час викладання нового матеріалу.

Навчальна дискусія, дебати. Це обговорення важливого питання, обмін думками між здобувачами вищої освіти та/або викладачем, спрямовані не лише на засвоєння нових знань, а й на створення емоційно насиченої атмосфери, яка б сприяла глибокому проникненню в істину.

Ілюстрування. Застосування презентацій, відео та іншого медіа-контенту для підкріплення матеріалу, який пояснюється, обговорюється або завдань, які виконуються.

Демонстрування. Показ викладачем навчальних матеріалів у динаміці (використання фахових програм, формул, ситуацій тощо).

Письмові та усні контрольні завдання. Самостійна концентрація та відтворення отриманих знань та навичок в умовах обмеженого часу та джерел інформації.

Демонстрація та обговорення презентацій. Наочний показ медіасупроводу усного виступу з елементами дискусії.

Порівняння. За його допомогою встановлюють спільні і відмінні ознаки предметів і явищ.

Фільм. Перегляд та обговорення фільмів (фрагментів), які ілюструють навчальний матеріал.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Erwan, Henry. Business Cultures Across the World. Presses Universitaires de Grenoble, PUG. 2019.

2. Yager, Jan. Business Protocol: How to Survive and Succeed in Business, Second Edition. Hannacroix Creek Books. 2021.
3. Воронкова В. Г., Беліченко А. Г., Мельник В. В., Ажажа М. А. Етика ділового спілкування: навч. посібник для ВНЗ. Львів : Магнолія, 2009. 310 с.
4. Гах Й. М. Етика ділового спілкування: навч. Посібник. К. : Центр навч. літ., 2015. 158 с.
5. Етика ділового спілкування: навч. посібник для ВНЗ / ред. Т. Б. Гриценко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. К. : Центр навч. літ., 2017. 343 с.
6. Етикет та манери поведінки. URL: <http://etuket.com/national/77finland.html>.
7. Кац Ю.В. Міжнародний етикет та крос-культурна комунікація: конспект лекцій. Суми: СумДУ, 2019. 392 с.
8. Подворна О. Г. Дипломатичний протокол та етикет: навч. посібник. Вид. 2-ге: перероб. та доп. Острогоз : Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2020. 218 с.
9. Тихомирова Є.Б., Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: підручник. К.: Патерик, 2016. 240 с.
10. Український мовленнєвий етикет. URL: http://pidruchniki.com/177007124_7604/dokumentoz-navstvo/ukrayin-skiy_movlennyeviy_etiket.
11. Циганкова Т.М. Стратегії та тактики міжнародних торговельно-економічних переговорів: міжпредметний комплексний тренінг. К.: КНЕУ, 2011. 212 с.
12. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: навч. посібник. К. : Знання, 2017. 230 с.
13. Чугаєнко Ю.О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет: Навч. посібник. Київ: 2011. 165с.
14. Яхно Т.П. Конфліктологія та теорія переговорів: навч. посіб. К.: Патерик, 2017. 168 с.